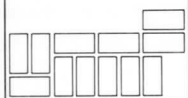

utrechts
monumenten
fonds

STEEN- GOED

OUDE KAMP 16 ... 254 jaar Backerije

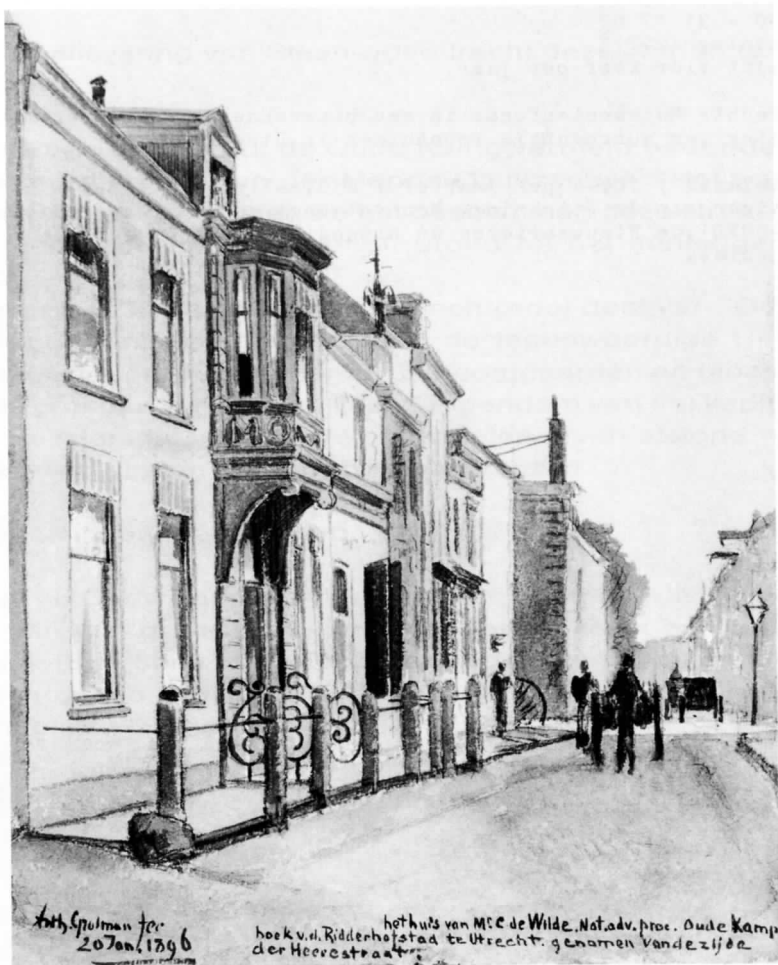

Foto voorpagina:
A. Grolman
Gemeentelijke Archiefdienst Utrecht
nr. C13.684

'STEEN-GOED' is een uitgave van

STICHTING HET UTRECHTS MONUMENTENFONDS
Dorstige Hartsteeg 21
3512 NV Utrecht

tel: 030 - 31 17 61
postrekening 427215
Verschijnt vier keer per jaar

Het Utrechts Monumentenfonds is een beherende en restaurerende instelling van monumentale woonhuizen in Utrecht.

Voor minimaal f 10,-- per jaar of f 250,-- ineens is men begunstiger van de stichting. Men ontvangt dan het Jaarverslag, 'STEEN-GOED', de Nieuwsbrieven en uitnodigingen voor vergaderingen en excursies.

De restauratie van een historisch woonhuis is altijd een goede aanleiding om de geschiedenis ervan te onderzoeken. Tijdens het vooronderzoek, maar ook gedurende de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden komen gewoonlijk allerlei vragen naar boven. Dat was ook het geval bij Oude Kamp 16.:

- wanneer en waarom kreeg het huis zo'n bijzondere onderpui
- waarom is er zo'n zware balklaag aangebracht
- waarop duiden de sporen van oude doorgangen en - ramen
- was de nu nog aanwezige spiltrap oorspronkelijk opgenomen in een traptoren

Deze aflevering van Steen-goed tracht deze vragen te beantwoorden.

Reeds in 1340 wordt de Oude Kamp vermeld onder de naam Boetkenschamp. Bij Van der Monde (1) lezen we: "Het waren de Heeren van Oud-Munster die het bestaan aan deze straat gaven, door een gedeelte van hunnen grond tot het aanleggen af te staan".

Tussen 1300 en 1400 bestond een groot deel van "Oudelle", het "Oude dal" van de Rijn rond de tegenwoordige Brigittenstraat, Oude- en Nieuwe Kamp, uit boomgaarden en moestuinen (2). De gronden waren "van Ouds" eigendom van het kapittel van Oud Munster, dat in de 14de eeuw delen ervan afstond voor de aanleg van straten en de bouw van huizen.

Benamingen Oude Kamp.

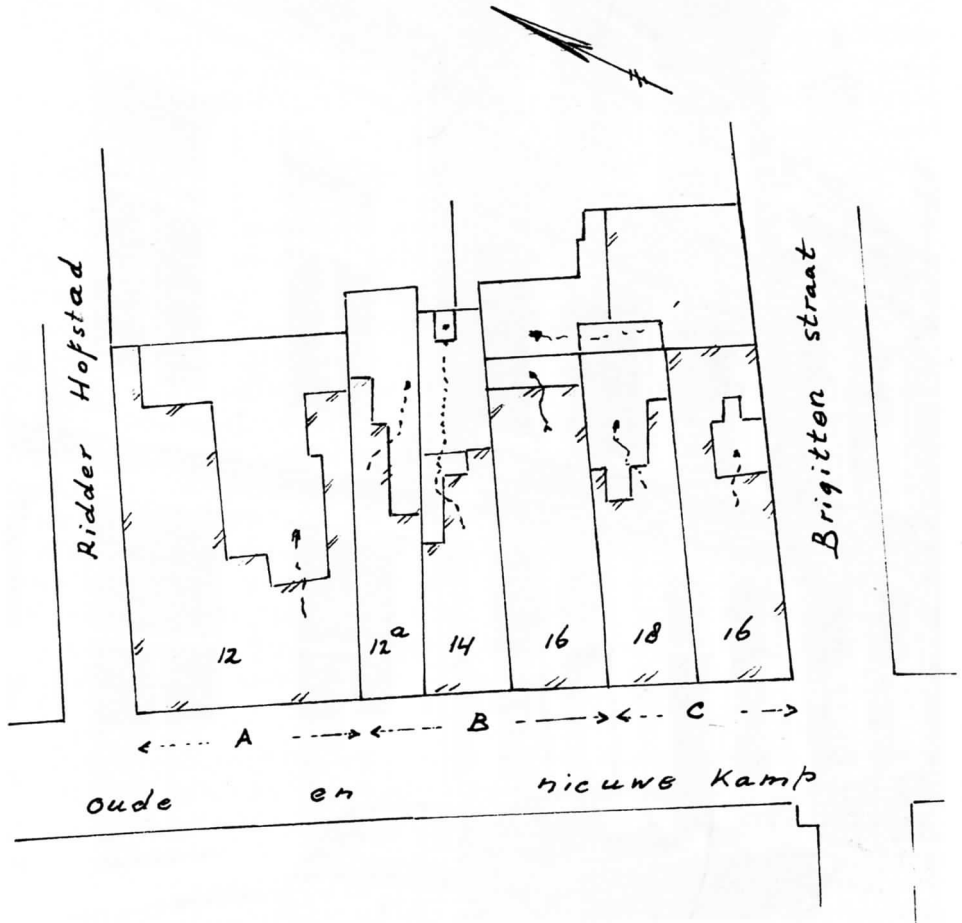
Wat nu Oude Kamp heet, (De naam "Kamp" was de aanduiding van een groter stuk land met aanvankelijk een agrarisch gebruik (3)), heeft in de loop der eeuwen verschillende benamingen gehad, zoals uit de navolgende lijst samengesteld uit akten, blijkt:

1340	Boetkenskamp, wellicht genoemd naar het oude geslacht Boet of Booth (1).
1346	Campstrate in Oudelle
1395	Op de Camp
1407	In den Wijngaard
1445 t/m 1463	Begijnestraat
1486	Kampstege
1540	Oudelle op Boelkenskamp aan de Cruysstraet, typische benaming uit die tijd, van groot naar klein: Oudelle=het hele gebied Boelkenskamp=een deel van Oudelle Cruysstraat=dwarsweg door Boelkenskamp
1563	BoeltgensCamp
1593	Oudelle op Boelkenskamp aan de Cruysstraet
1600	de Camp
1604 t/m 1607	Oudelle op Boelkens Camp bij de Cruysstrate
1632 t/m 1646	Oudelle op Boeltgenscamp bij de Cruysstraet
1678	Oude of Boeltgens Camp
1690	Oude Camp
1707 t/m 1713	de Camp
1723	Oude Camp
1729	Oude ofte Boeltgenskamp
1761	de Kamp
1762 t/m 1765	Oude Kamp of Boeltgenskamp
1773	de Camp
1786	Oude of Boeltjeskamp
1789	Oude Kamp
1791	Oude Kamp of Boeltjenskamp
1793	de Kamp
1798	Oude of Boeltjeskamp
1804	de Kamp
1809	Oude Kamp of Boeltjeskamp
1813 t/m 1898	Oude Kamp

Eigenaren en Bewoners

Hierna geven we een beeld van de eigenaren en bewoners vanaf 1540. Daarbij is een "geestelijke periode" tot 1593 te onderscheiden, terwijl daarna gedurende 254 jaar het huis eigendom is van bakkers, die er naar alle waarschijnlijkheid ook hun nering uitoefenden.

In het begin van de zestiende eeuw bestaat de oostzijde van het gedeelte van de Oude Kamp gelegen tussen de Brigittenstraat en de Ridderhofstad, uit drie percelen, welke we gemakshalve van noord naar zuid A, B en C zullen noemen. (zie ook de plattegrond, welke gebaseerd is op de kadastrale minuut van 1832).

Perceel A is het huidige perceel met huisnummer 12, perceel B omvat de poort, die we gemakshalve 12A noemen en de huidige percelen met de huisnummers 14 en 16. Perceel C zijn de huidige percelen met huisnummers 18 en het hoekhuis Brigittenstraat 16.

Het tijdperk van de Geestelijkheid

Op 13 july 1540 (4) verkoopt Dyrck van Apcau, priester pastor der kercke van Sunte Geertruyt t'Utrecht, perceel B aan Frans Rutgersz(en) van Bommel, priester vicarus te Buerkerck t'Utrecht. Het Oudeygen, in 1593 Erfpacht genoemd, ten behoeve van de Heeren van Oud Munster bedroeg drie gouden keurvorster Rijnsche Gulden en moest jaarlijks op Sunte Lambertsdach (=17 september) worden voldaan.

Op dat moment hadden drie geestelijken eigendommen naast elkaar: perceel A was eigendom van Thomas Persoels, vicarus ten Dom, perceel B van Frans Rutgersz(en) van Bommel, priester vicarus te Buerkerck en perceel C van Henrick van Ackoey, vicarus ten Dom.

Na het overlijden van Frans Rutgersz van Bommel komt perceel B op 2 september 1563 (5) in handen van zijn zoon Frans Fransz van Dieden. Reeds op 8 februari 1564 (6) verkoopt Frans Fransz perceel B aan Egbert van Schonenberch. Zoals vermeld in de akte: "mit den halve put".

Egbert van Schonenberch was getrouwd met Emerantiana van Cordonnoort. Uit dit huwelijk is geboren Evert van Schonenberch, eveneens canonick t'Oude Munster.

Na het overlijden van Egbert verkoopt zijn weduwe Emerantiana 21 May 1593 (7) perceel B aan Lambrecht de Praet. Het wordt als volgt in de akte beschreven: "die alinge huysinge ende hoffsteede van vooren tot achteren onder ende boeven mit den halven puth daeraen so die gelegen ende staende zijn in der Oudelle op Boelkenskamp binnen Utrecht aen de Cruysstraet daer zuytwaert mr. Cornelis Blommert".

Buurman Cornelis Blommert is de Bouwmeester Cornelis Bloemaert (Dordrecht 1540 - Amsterdam 1595), wiens zoon Abraham Cornelisz Bloemaert (Gorinchem 1564 - Utrecht 1651) de bekende

Utrechtse kunstschilder is. Abraham trouwde in 1592 met zijn buurmeisje Judith van Schonenberch, de dochter van Egbert

van Schonenberch en Emerantiana.

-- Splitsing van perceel B

Matheus Praet, de zoon van Lambrecht de Praet verkoopt op 10 november 1604 (8) het perceel in twee gedeelten.

Het meest noordelijke, 1/3 gedeelte, ons nr. 12A, werd verkocht aan Peter Caerlsz met als bewoner de weduwe van Dirck Jacobsz. Het andere gedeelte, dat nu de huisnummers 14 en 16 heeft, werd verkocht aan Caerll Pelt, deurwaarder der stad Utrecht. Deze kocht 2/3 gedeelte van het oorspronkelijke perceel B. Zie ook de copie van een gedeelte van de oorspronkelijke akte (8) en de hierop volgende transcriptie:

"de Praet als speciaale gemachtichde van Jenne de Praet weduwe van saliger Estiene de Praet, vermogens procuratie daarvan voor Burgemeesteren ende Raede der stadt Amsterdamme gepasseert van date den vijffden february 1604 ende als oom ende mombler over dye onmondige kinderen van saliger Estiene de Praet voornemt ende daertoe als speciale gemachtichde

van Vincent Stalpaert ende Margreta de Praet sijne huysfrou vermogens procuratie voor burgermeesteren ende Raede der Stadt Eemden gepasseert, van date den zeventienden decembris 1603. Weesende bejide d'selve procuratien gans ende gave ende elcx mit een opgedrukt segel besegelt, ons gebleecken, getranspor-

teert ende overgegeven als hij transporteerde ende gaff over mits deesen, Caerll Pelt deurwaerder der stadt Utrecht ende sijnen erfgenamen hett grootste gedeelte van der huysinge ende hoffstede staende ende gelegen inder Oudelle, op Boelens camp bij de cruys-strate daer Mr Arent van Buchel advocaet 's hoofds t'Utrecht suytwerfts ende Mr Jan van Opstraten advocaet 's hoofds voorschreven noort waerts naestgelegen sijn, met alle

't gunt daerinne aert ende negelvast es mit den hoff achter d'selve gedeelte responderende de de ende streckende tot aent erff vande weduwe van mr Gelis van Hompenborch ende mit noch een gang inden selven hoff responderende ende mit de halve puth aen deese getransporteerde gedeelte behorende, van welcke puth Mr Arent van Buchgel de andere wederhelfte toebehorende is Welverstaende dat den hoff achter ter deese huysinge gelegen alsoe gedeelt sall worden dat den hoff van de gedeelte der huysinge"

159

des praet. als pociala. Remarstireo bay Janne de praet
 van der Meer. Dargens ende Pado de Praet
 Jan Jheranno de par toort bay date des by
 february - 1603. ende uen ~~en~~ ende Mambte ~~en~~
~~emmonize~~ hendores bay si. ~~Primo de pruat~~
 Voorys. ende duer too uel spociala Remarstireo
 bay Vincent. Stalpaert. ende Margratha de praet
 siene gnyf. Prud. Imagou procuratio. boer burgonny
 Pado de Praet. Densy de par toort, bay date
 day xvij Decembru - 1603. Responde boyde spoue
 procuratio gnyb. ende Janne. ende oery mit sey ogye
 wurth segele besogact, on Jablaorthe, Jatranspor
 toort. ende unegoy duer, als sy transports ende
 Jart ane mit de sassen, Saerl peet. Saerbborden
 der Stadt. Ntracht, ende sinus or fye gett
 Jroet sta. Jadesete. Vande gnyfinge ende gottfied
 frunde ende gologoy. Judo. ~~Indalle~~
~~Boschens camp. bya oenstrata. Dier. M^r. Dient~~
 Day Burgal. Anoralt seoffte. Ntracht. sintboerth
~~De M^r. Fay. bay. Ntracht. Anoralt seoffte.~~
 De noortwaerts naest gologoy sy, mit alle
 tynt. Dier Juns. Kort. ende. nagecnaet. ob.
 mit day gott. Ntracht. spoue. Jadesete. respponds
 ende. Jtracht. ende. tit. uent. orf. Vande. Boer.
 Day M^r. ~~De~~ Day. componborre. ende. mit. roeg. as
 gany. Judo. seuey. gatt. respponds, ende. mit. de
 saue. puts. ay. de. ssa. Jatranspor. ende. Jadesete.
 bozenda. Day. boerth. puts. M^r. Dient. Day.
 Burgoc. de. andre. boerth. gott. too. bozenda. id.
 boerth. Jtracht. at. day. gott. Ntracht. ro. de.
 gnyfinge. Jado. Jey. alfo. g. Jadesete. fall. boerth.
 Day. gott. Vande. Jadesete. der. gnyfinge.

De drinkwaterput lag vrijwel zeker op de grens van de huidige percelen Oude Kamp 16 en 18.

Interessant is ook de bepaling dat op de grens van 12A en 14 een "heynmuur" mag worden gebouwd "geleyt in steen met calck", die dan betaald wordt "vande geene die sulcx begeert te doen".

Verder is gecondemneert dat: "door het onderste van het raempt responderende ter sijden op de plaetse van dit getransporeerde erff nu noch ten ewigen daegen gheen licht en sal moegen scheppen maer sall 't selve onderste van 't raempt te weten die glasen van dijen bij hem comparant met steen in calck toegeleijt worden en de alsoe blijven ten ewigen daegen dan aengaende d'bovenste twee lichten van 't selve raempt sullen moegen blijven sulcx die nu sijn...."

De Backers periode

De zoon van Caerll Pelt, Gerrit Pelt, ook deurwaarder, evenals zijn vader die getrouwd was met Geertruydt van Suyrbeek verkocht op 21 april 1646 (9) het pand (met de huidige huisnummers 14 en 16) aan Seger Jansz van Vloeten, "backer". Hiermede doet de eerste bakker zijn intrede.

Gerrit Pelt had gedurende de periode dat hij er woonde de navolgende plechten genomen:

1	19-08-1628	fl. 300	
2	14-05-1632	fl. 600	
3	14-05-1632	fl. 1100	
4	19-08-1634	fl. 300	ter aflossing van 1
5	08-11-1637	fl. 200	ter aflossing van 4
6	18-07-1638	fl. 100	ter aflossing van 4
7	16-11-1641	fl. 600	ter aflossing van 2

zodat een plecht resteerde van fl. 2000.

het lijkt erop dat Pelt nogal in financiële problemen zit.

-- Verdere splitsing perceel B

Reeds op 27 november 1646 (10) verkoopt Seger het noordelijke gedeelte (huisnummer 14) aan Helena Opstraeten, weduwe van den heere advocaat Steven Hessel van Zijll. Helena was reeds eigenaresse van het perceel dat ons nummer 12A heeft.

Seger Jansz van Vloten bleef zelf wonen in het huis met het huidige nummer 16.

Na het overlijden van Seger verkoopt zijn zoon Johan Segersz van Vloten op 6 december 1678 (11) het pand aan Willem van Deuren, eveneens "backer".

Het Bakkersbedrijf Van Vloten liep zeker niet zo best, of werd er verbouwd, want het totaal aan plechten bedraagt, zoals uit de transportakte blijkt, op dat moment veertienhonderd gulden.

Op 22 januari 1694 neemt Willem van Deuren een plecht van fl. 300. Opnieuw een verbouwing?

Op 1 november 1707 (12) wordt Oude Kamp 16 verkocht aan Hendrik van den Brink, "backer", die op 10 november 1707 een plecht neemt groot fl. 600. Deze Hendrik van den Brink was sinds 27 januari 1707 (13), samen met zijn zuster Willemina, al eigenaar van Oude Kamp 18; Op deze datum was namelijk het hoekpand gesplitst in Oude Kamp 18 en Brigittenstraat 16.

Op 24 september 1709 (14) verkoopt Willemina haar helft van Oude Kamp 18 aan haar broer Hendrik van den Brink "backer", die op 31 oktober 1710 een plecht neemt groot fl. 800.

Adriaentje Pruijt, die gehuwd was met Hendrik van den Brink, verkocht, namens haarzelf en als speciale gemachtigde van Hendrik van den Brink, op 12 May 1713 (15) het perceel Oude Kamp 18 aan Jan van de Bilt.

Tijdens een openbare verkoping op 15 april 1713 (16) wordt perceel Oude Kamp 16 gekocht door Ulrich Hoogruijtenaar ook wel als Hoochrittener geschreven. Het transport vindt plaats op 26 july 1713 (16). Zijn dochter, Adriana Francina Hoochrittener die gehuwd is met Isaack van Runnenburch, verkoopt op 20 augustus 1729 (17) het perceel Oude Kamp 16 aan Phillipus Brouwer, "bac ker". De bakkersfamilie Brouwer zal dit huis geruime tijd in bezit hebben.

Na het overlijden van Philippus Brouwer (Huyzinge en bakkerij werden na zijn dood ten behoeve van de boedelverdeling op 29 december 1761 getaxeerd op fl. 2000) en van zijn weduwe Maria van Aalst komt Oude Kamp 16 op 8 oktober 1771 (18) in het bezit van hun zoon Leendert Brouwer, die op 9 oktober 1771 een plecht neemt groot fl. 1000. Op dat moment zijn Oude Kamp 14 en 16 weer in een hand, want reeds op 30 jony 1762 (19) had Leendert Brouwer Oude Kamp 14 gekocht.

Uit de transportakte van 11 jony 1776 (20) betreffende de verkoop van Oude Kamp met ons nr. 12A blijkt, dat op dat moment Oude Kamp 12A en 14 een gemeenschappelijke drinkwaterpomp en secreet hebben.

Leendert Brouwer is twee keer gehuwd geweest en wel met

Woutera Tierkens, overleden op 6 februari 1769 (21) nalatende een zoon Philippus Brouwer. Zijn tweede echtgenote heet Maria van den Eykhoff.

Na het overlijden van Leendert Brouwer op 15 februari 1773 (21) komt de "bakkerije en de huijzinge darnaest" aan zijn weduwe Maria van den Eykhoff.

Op 27 maart 1788 (22) verkoopt Maria van den Eykhoff, die inmiddels was hertrouwd met Johannes Metz, beide panden aan Hendricus Berendse, "sijnde de eene huyzinge een broodbakkerije". Niet verkocht werd: "de porcelaine kast staande in de voorkamer", maar wel: "de werckbank en twee ovenborden tot de bakkerij specterende".

In het pand is nog steeds een "broodbakkerije" gevestigd als op 30 May 1804 (23) Hendrik Berendse en zijn vrouw Hendrica Berendse het pand Oude Kamp 14 en 16 verkopen aan Johannes Wilbrink, die op 5 maart 1806 een plecht neemt groot fl. 3000.

Eigenlijk heete hij Gerardus Johannes Wilbrink en hij kwam uit Ulft waar hij omstraaks 1776 (24) is geboren, ook zijn echtgenote Alida Striebel was geen Utrechtse, ze kwam uit Woerden waar ze om streeks 1778 (24) het levenslicht aanschouwde.

Uit de kadastrale legger van 1832 blijkt dat de panden Oude Kamp 14 en 16 nog steeds toebehoren aan gerardus Johannes Wilbrink, met als beroep bakker. Perceel nr. 14 (oppervlakte 92 ca) is het werkhuis en perceel nr. 16 (oppervlakte 115 ca) huis en erf.

Na het overlijden van Gerardus Johannes Wilbrink wordt zijn zoon Johannes Bernardus Wilbrink in 1852 eigenaar. De beide panden blijven in de familie, want ook de kleinzoon, weer een Gerardus Johannes Wilbrink woont en werkt, als bakker, in de panden Oude Kamp 16 en 14.

Op 19 november 1889 dient Gerardus Johannes Wilbrink jr., een aanvraag in tot verbouwing van Oude Kamp 14. Dit pand wordt daarna totaal verbouwd tot een beneden- en bovenwoning.

De laatste bakker die in Oude Kamp 16 woonde was de huurder Jochem van Zijtveld, die op 4 oktober 1900 verhuisde naar de Amsterdamse

Straatweg 214.

Hiermee was een einde gekomen aan de Backersperiode die 254 jaar heeft geduurd!

Op 23 oktober 1900 komt Hendricus Wijnandus Litsenburg, van beroep aardappelhandelaar er te wonen die er tot 24 maart 1929 heeft gewoond (25).

Op 21 december 1922 verkoopt hij perceel Oude Kamp 16 aan Gerardus Ludovicus Antonius Hulst, van beroep kleermaker, met uitzondering van een noord-oostelijk gedeelte en wel de tuin achter nr. 14 ter grootte van 30 ca.

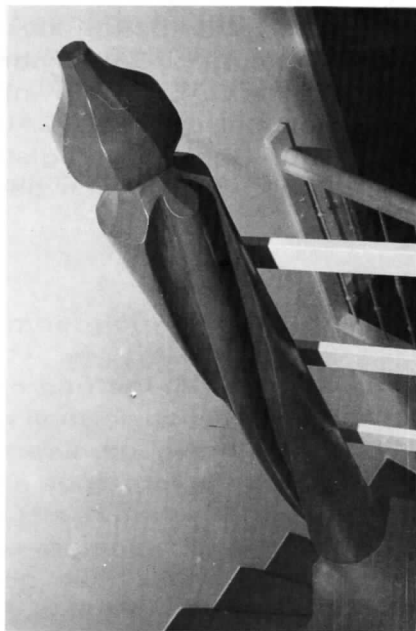
Op 4 juni 1965 verkoopt eigenaar en bewoner Gerardus Ludovicus Antonius Hulst perceel Oude Kamp 16 aan de "Dokstichting", later genoemd "Stichting Nikola Kommunititeit" (26).

Op 20 december 1978 wordt het perceel Oude Kamp 16, groot 86 ca. in eigendom verkregen door Het Utrechts Monumentenfonds. In 1991 wordt het pand ingrijpend gerestaureerd. Deze restauratie wordt hierna beschreven door de architect de heer A. Verlaan.

Met dank aan:

J. van Bommel, M. van Dorland, H. van Heuven en W. Rijks voor het transcriberen van akten en aan G.J. den Daas en D. van Sichern voor de hulp.

R. Tap

NOTEN

- 1) N. van der Monde; Beschrijving van pleinen, straten enz. deel 1 blz. 259
- 2) Maandblad Oud-Utrecht okt. 1986 blz. 93
- 3) Utrecht, De huizen binnen de singels
Beschrijving blz. 37 's Gravenhage 1989
- 4) T.akte GAU/SAll-inv.nr.704/13-07-1540/P.111
- 5) Transf.GAU/SAll-inv.nr.3243/02-09-1563/P.72
- 6) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/08-02-1564/P.53
- 7) T.akte GAU?SAll-inv.nr.3243/21-05-1593/P.368
- 8) T.akte GAU?SAll-inv.nr.3243/10-11-1604/P.188
- 9) T.akte GAU?SAll-inv.nr.S182/21-04-1646/P.573
- 10) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/27-11-1646/P.189
- 11) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/06-12-1678/P.309
- 12) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/01-11-1707/P.391
- 13) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/27-01-1707/P.19
- 14) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/24-09-1709/P.436
- 15) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/12-05-1713/P.257
- 16) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/26-07-1713/P.385
- 17) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/20-08-1729/P.321
- 18) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/08-10-1771/P.754
- 19) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/30-06-1762/P.490
- 20) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/11-06-1776/P.482
- 21) Boedel GAU/SAll-inv.nr.3243?15-10-1773/ P.570
- 22) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/27-03-1788/P.82
- 23) T.akte GAU/SAll-inv.nr.3243/30-05-1804/P.299
- 24) Volkstelling 1830 GAU Arch.nr.4.wijk A, deel 15
- 25) GAU Bevolkingsregister blad 1857, deel 386
- 26) Een Oecumenisch gemengde Leefgemeenschap

Constructie en bouwhistorie.

De huidige perceelsvorm is zoals hiervoor beschreven ontstaan in het jaar 1646 en bestaat uit een op een middeleeuwse fundering gebouwd voorhuis en een achterhuis met tuin. Het voorhuis heeft een langskap (nok evenwijdig aan de straat). De kap van het achterhuis staat daar weer haaks op (dwarskap).

Het voorhuis heeft nu drie verdiepingen en een kap maar had van oorsprong een verdieping minder. De 16 eeuwse lagere zijgevel was tijdens de restauratie na ontpleistering goed te zien.

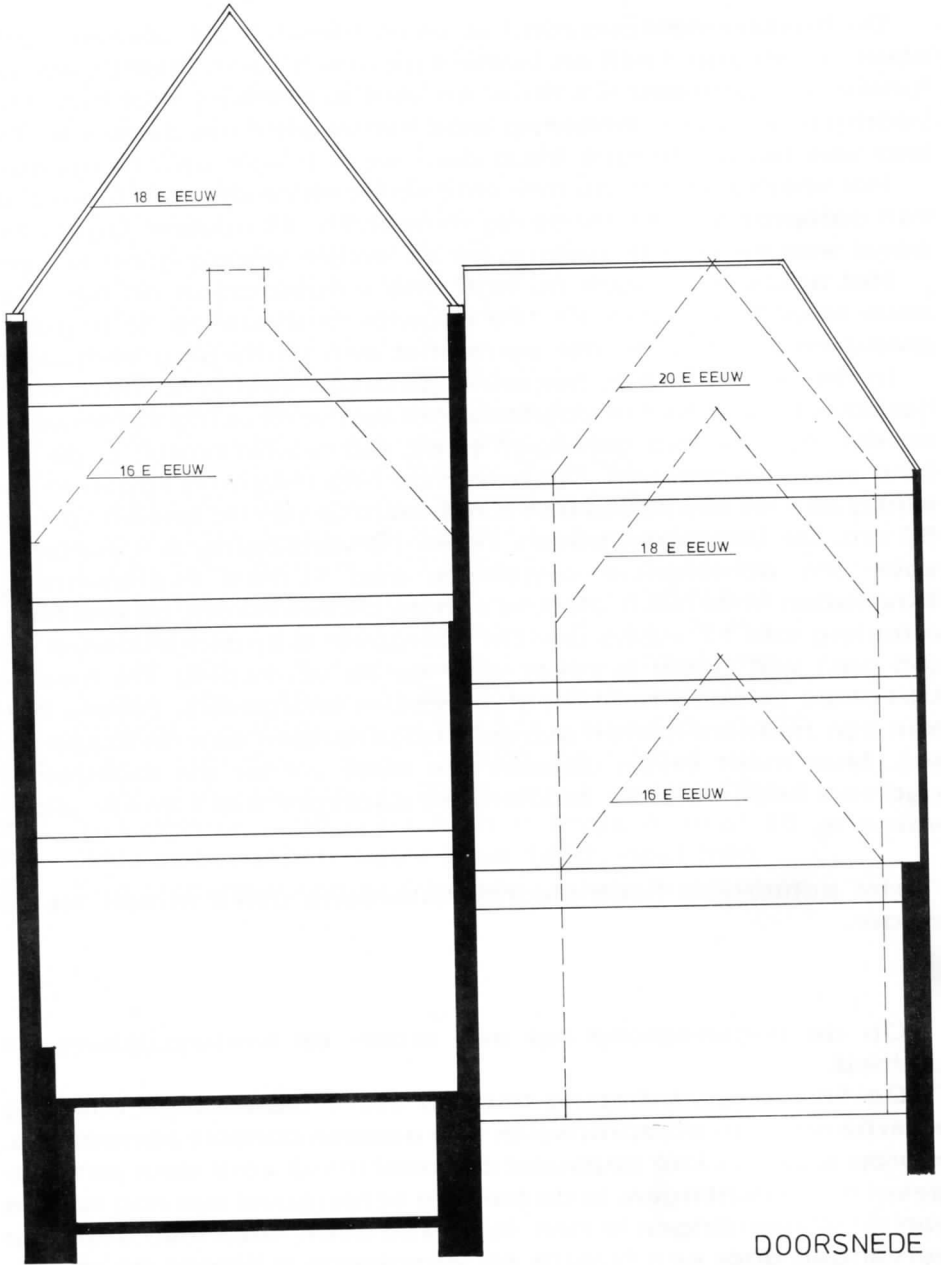
Het achterhuis heeft nu ook drie verdiepingen en een kap maar is ooit gebouwd als 16e eeuwse aanbouw op de begane grond en vervolgens per eeuw met een verdieping verhoogd.

In de 18de eeuw is het pand grootscheeps verbouwd, bijna herbouwd, waarbij het voorhuis met een verdieping verhoogd is en een nieuwe kap gekregen heeft. Opvallend hierbij is de ligging van de balklagen. Die boven de beganegrond liggen evenwijdig aan de straat met een h.o.h. afstand van de balken van ca. 80 cm. De balklagen boven 1e en 2e verdieping zijn echter in voor- en achtergevel opgelegd: een kortere overspanning. Bovendien is de h.o.h. afstand van de balken 60 cm. bij een balkafmeting van 17 x 22,5 cm. De voorgevel is anderhalfstevens dik (35 cm.) wat zwaar is zeker voor de 3e verdieping. De meeste Utrechtse panden hebben steensdikke voorgevels. Enkele balken zijn middels ijzeren stangen opgehangen aan de kapspannen. Men moet ervan uitgaan dat deze zolder als meelzolder gediend heeft voor de bakkerij en daarvoor extra zwaar uitgevoerd is.

Het achterhuis heeft slechts halfsteens dikke muren tot de zolder.

Op de beganegrond ligt een moer- en kinderbalklaag als plafond.

De 1e en 2e verdieping hebben een enkelvoudige balklaag waarbij nog een oorspronkelijk 17e eeuwse console aanwezig is. Hierop was een kap geplaatst die beeindigd werd door een tuitgevel met vlechtingen. In de huidige achtergevel zijn nog sporen van deze vlechtingen te zien. In de 19e eeuw heeft men deze kap vervangen door een platdak en vervolgens is tijdens de restauratie op verzoek van de koper op dit platdak weer een kap geplaatst.

Indeling.

De beganegrond van het voorhuis is vanouds in twee ruimten gedeeld geweest, een hal en een voorkamer waarvan de vloer iets hoger ligt door de daaronder gelegen kelder. Pas in de jaren dertig heeft men in de hal een keuken en w.c. gemaakt, waardoor een nauwe situatie ontstond.

De indeling van de onderpui uit 1889 is zo gekozen omdat er toen een bakkerswinkel in gevestigd was.

Het achterhuis heeft op de beganegrond een vertrek maar van oorsprong heeft hier nog een gangetje gelopen van de trap naar de achtergevel, een voor de 17e eeuw zeer gebruikelijke indeling. Naast de trap was een bedstee getimmerd. Helaas heeft de koper van het huis deze nadrukkelijk door ons zichtbaar gelaten bouwsporen gemeend na de oplevering weg te moeten halen. Alleen de achterkamer heeft een stookplaats gehad, de voorkamer niet.

Op de verdieping heeft het huis een grote voorkamer gehad met een schoorsteen aan de rechter wand. Bij de verbouwing in 1889 heeft men de voorkamer verdeeld in twee kleinere kamers met een schoorsteen tegen de achterwand.

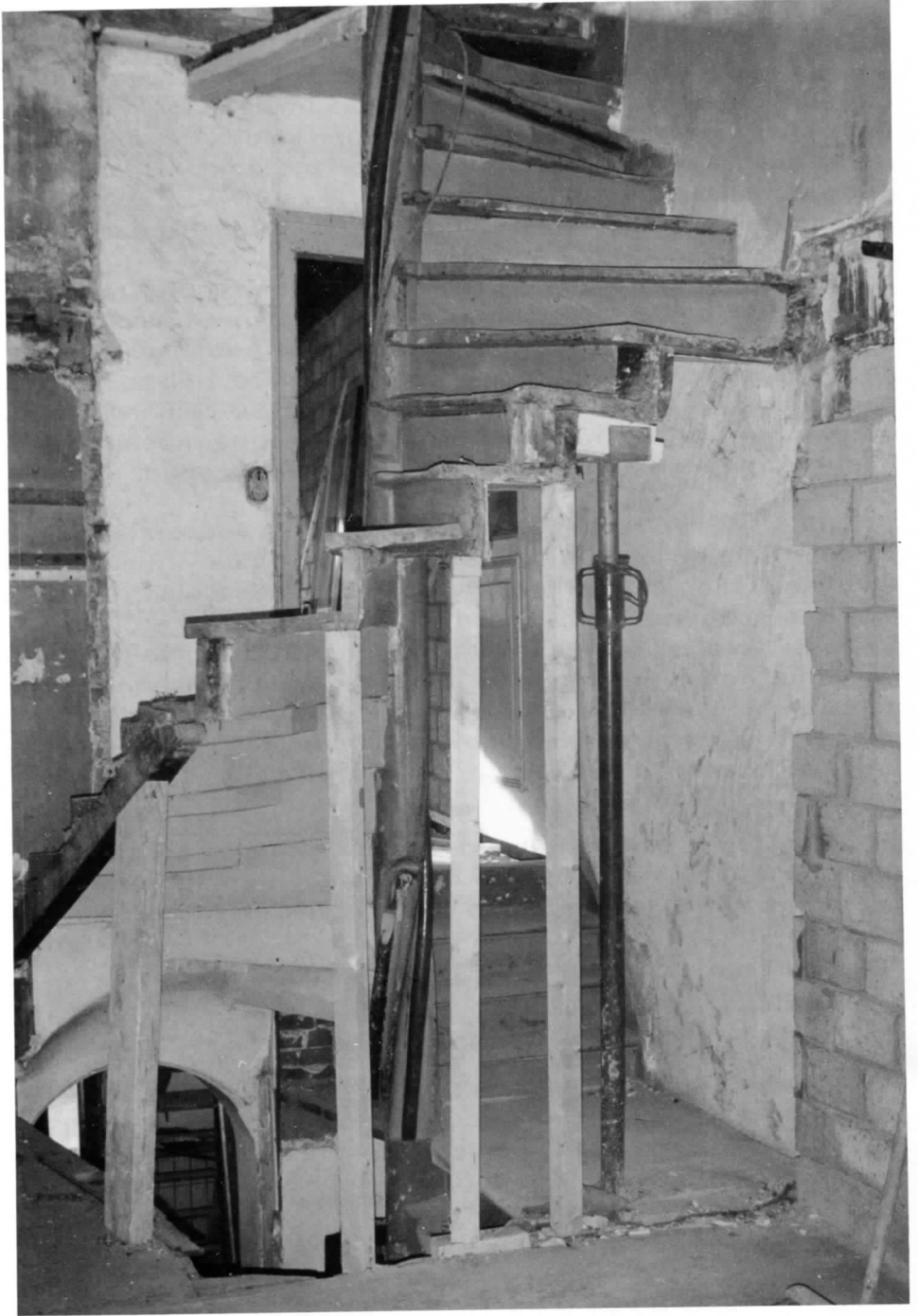
De 2e verdieping was identiek ingericht. De rechte steektrap die vanuit een voorruimte naar de zolder loopt heeft een voor de verbouwing van 1889 en de plaatsing van een schoorsteenkanaal langs de achterwand gelopen. De raveling van de zolderbalk laag geeft dit aan.

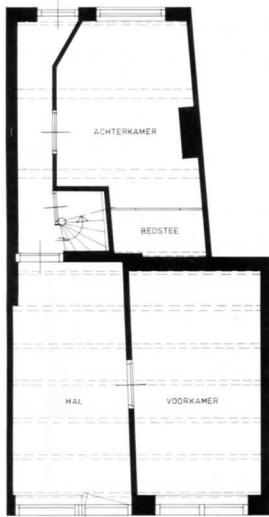
De zolder is een ongedeelde ruimte waarin twee hollandse grenen spanten staan waarop de gordingen en sporen rusten. De topgevels waren slechts halfsteens dik en in zeer slechte staat.

De spiltrap.

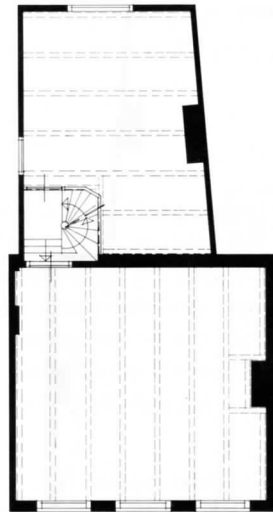
Tegen de achtergevel van het voorhuis (in het achterhuis) staat een 17e eeuwse eiken spiltrap. Het is een typisch Utrechtse spiltrap met een uitgehakt leuningprofiel in de spil en stootborden die opgetoogd zitten in de spil. Het merkwaardige van deze trap is dat hij nergens een logische rechtstreekse aansluiting heeft. Geen enkele verdiepingshoogte klopt met de tussenborden van deze trap als gevolg van de verbouwing in de 18e eeuw.

Op de beganegrond is bij de verbouwing in 1889 een nieuwe

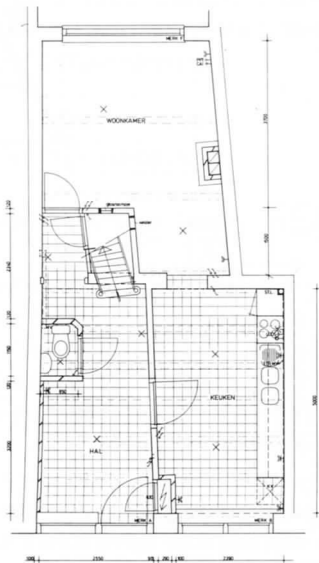

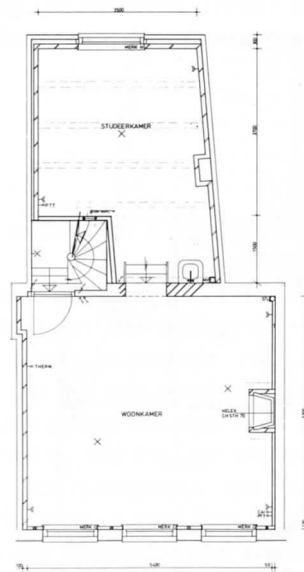
Begane grond bestaand

1e verdieping bestaand

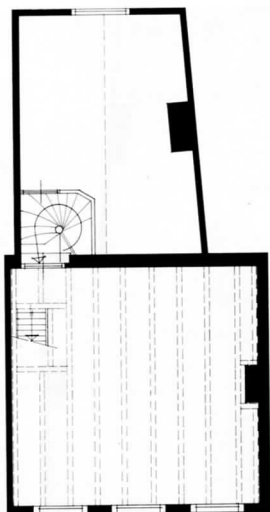
Begane grond nieuw

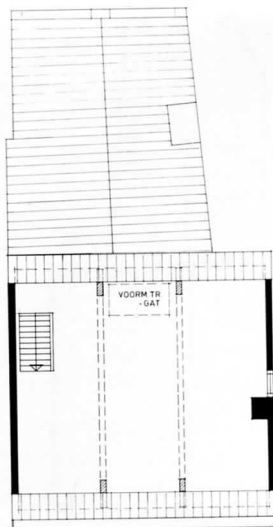
1e verdieping nieuw

grenen trap aangebracht met een recht gedeelte vanuit de hal.

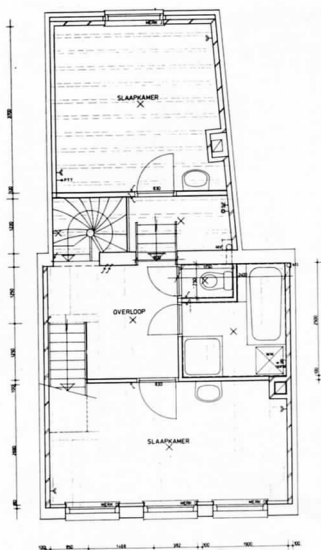
Op de zolder steekt de spil onwaarschijnlijk hoog door en was daar recht afgezaagd. Jeroen Helsloot heeft daar in 1991 een prachtige achtkantige peervormige beëindiging opgemaakt. (zie foto).

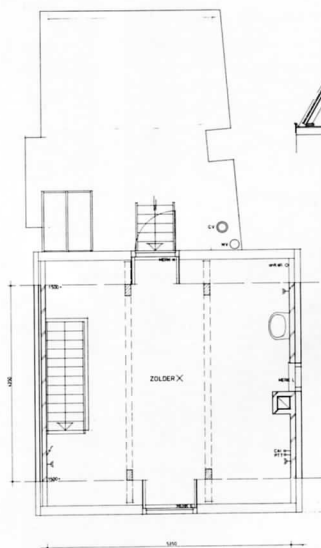
2e verdieping bestaand

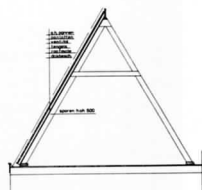
zolder bestaand

2e verdieping nieuw

zolder nieuw

De treden en stootborden worden aan de zijkanten niet opgevangen door een trapboom maar zoals gebruikelijk bij dergelijke spiltrappen opgehangen aan houten schotwerk of ingemetseld in de muren.

De keldertoegang en trap zitten onder de spiltrap en loopt

door een gebogen gangetje naar de kleine kluiskeider die blijkens de bouwsporen ooit ook een toegang naar de straat gehad heeft.

Bouwhistorische sporen en vondsten.

In de achtergevel van het voorhuis is een fragment van een eiken kozijn tevoorschijn gekomen wat er op duidt dat het achterhuis later aangebouwd en lager geweest is. Door het weghalen van de 19e eeuwse stucplafonds kwamen de balklagen in het zicht waarop in het achterhuis de gangwand en de bedsteeuwand zich aftekenden. De plaats van de oorspronkelijke zoldertrap in het voorhuis werd daardoor ook zichtbaar.

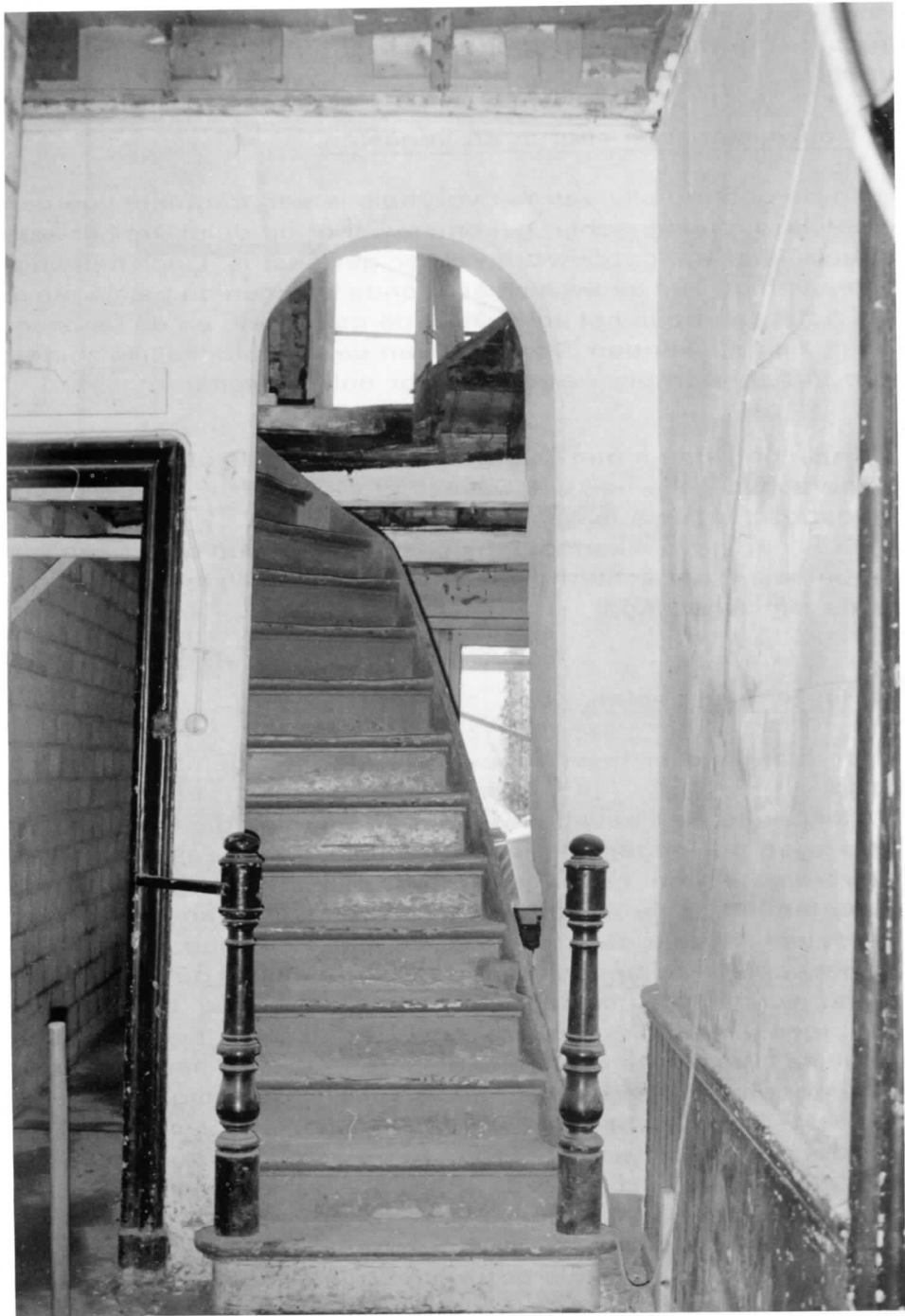
In de bouwmuur met Oude Kamp 14 zijn twee deuropeningen tevoorschijn gekomen wat bevestigd wat hierover bij de bewoningsgeschiedenis is geschreven.

Er is een gave eikenhouten console gevonden onder een van de balken in het achterhuis. Alle andere sleutelstukken en consoles zijn afgezaagd.

Het restauratieplan.

In totaal zijn er twee uitgewerkte plannen gemaakt voor dit pand.

Het eerste plan bevatte twee appartementen die elk twee verdiepingen besloegen. Het appartement op de beganegrond en de verdieping met een eigen trap in de voorkamer. Het tweede appartement op de 2e verdieping en de zolder was toegankelijk via de spiltrap die dan de 1e verdieping oversloeg. Het platdak op het achterhuis diende als buitenruimte. De hal op de beganegrond was gemeenschappelijk en gaf toegang tot de twee woningen. Dit plan is gemaakt met de opzet om het tegen een redelijke huurprijs te kunnen exploiteren. Doordat het pand geen Rijksmonument is viel het subsidie zodanig veel lager uit waardoor dit plan niet haalbaar bleek. Het bestuur van het U.M.F. besloot om het pand te verkopen in gerestaureerde staat en als één woonhuis. Bij dit tweede plan moest de structuur van het pand zoveel mogelijk gerespecteerd worden en alleen in de noodzakelijke toevoegingen als w.c.'s en badkamers voorzien. Daarnaast moest het huis bouwkundig in goede staat gebracht worden. Het achterhuis had maar halfsteens gevels en verder

waren alle wanden, vloeren en plafonds in voor- en achterhuis versleten. De in de hal ingebouwde keuken was te smal, de w.c. te vies en de spiltrap rammelde uit elkaar.

De bouwkundige aanpak bestond uit het verwijderen en vernieuwen van alle wandafwerkingen, vloeren en plafonds.

In het achterhuis is rondom en van boven naar beneden een nieuwe binnenwand aangebracht. De balklagen zijn hersteld en op de 2e verdieping van het achterhuis geheel vernieuwd. Hoewel tijdens het vooronderzoek in de balken van het voorhuis was geprikt bij de opleggingen in de gevels bleek tijdens de restauratie toch dat de zolderbalken van buitenaf tot 75 cm. diep in de kern van de balk door muizen ingeknaagd te zijn waardoor rondom nog slechts 2,5 cm. hout over was. In de bestuurskamer van het U.M.F. is uit curiositeit zo'n balkkop bewaard.

De spiltrap is zeer zorgvuldig gerestaureerd, de versleten gedeelten van de treden zijn uitgezaagd en vernieuwd. Op instructie van de architect heeft de timmerman die het uitvoerde zorgvuldig alles weer nagemaakt zoals het was tot zelfs de slijtage in het loopvlak toe wat nou weer niet helemaal de bedoeling was. Het 19e eeuwse ondergedeelte van de trap is gehandhaafd daar dit nog goed was en vanuit de hal toegankelijk is. De bekroning van de spiltrap met peer maakt dat de trap weer helemaal compleet en de rode dodekopkleur draagt daaraan bij.

De indeling van het huis is nauwelijks gewijzigd (zie plattegronden).

In het oorspronkelijke plan was de w.c. in een tussenportaal gepland tussen voor- en achterkamer op de beganegrond. De koper van het huis heeft jammergenoeg de w.c. weer in de hal willen hebben wat uit gebruiksoogpunt wel begrijpelijk is maar de aardigheid van de hal weer teniet doet.

Het U.M.F. heeft in eigen beheer een aanrechtkast getimmerd met paneeldeurtjes.

De kleuren van het interieur en de vloertegels op de beganegrond zijn de keus van de koper geworden.

De voorgevel is gerestaureerd maar niet gewijzigd.

De stoep voor het huis wordt bij het ter perse gaan van dit verhaal vernieuwd met hardstenen tegels, banden en palen.

A. Verlaan

29 januari 1992

